مقاله:پژوهشی اصیل

مجلـــه‌ی توسـعه‌ی آمـوزش در علـوم پزشـــکی
دوره‌ی ۸، شماره ۱۹، پاییز ۹٤ ، صفحات ٤۱ تا ۵۲

بررسی الگوی مطالعه و نگرش دانشجویان پزشکی و دستیاران تخصصی بالینی دانشگاه علوم پزشکی زنجان در مورد منابع درسی در سال ۹۲

دکتر شیوا گلشاهی راد[۱]، دکتر افشار رمضانپور[۲]، رمضان فلاح[۳]

نویسنده مسوول : زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان، مرکز آموزشی درمانی ولی عصر ، درمانگاه پوست ar@zums

دریافت: ۹٤/۱/۳۰ پذیرش: ۹٤/۳/۲۵

چکیده

زمینه و هدف *: گرایش دانشجویان به جزوه به جای مطالعه‌ی منابع نه تنها بر فرایند یادگیری ، بلکه بر انگیزه و روحیه ی تحقیق نیز تاثیر منفی خواهد گذاشت. مطالعه ی حاضر به منظور بررسی الگوی مطالعه و دیدگاه دانشجویان و دستیاران دانشگاه علوم پزشکی زنجان در مورد منابع درسی صورت گرفته است.*

روش بررسی *: در این مطالعه ی توصیفی مقطعی ، ۲۵٤ نفر از دانشجویان ، کارآموزان ، کارورزان و دستیاران شاغل به تحصیل درسال۹۳-۹۲ دانشگاه علوم پزشکی زنجان مورد بررسی قرار گرفتند. اطلاعات از طریق پرسشنامه محقق ساخته ای ، که روایی و پایایی آن تایید شد، جمع آوری گردید . سپس با استفاده از روشهای آماری توصیفی و تحلیلی ، تجزیه و تحلیل شد.*

یافته‌ها *: یافته های تحقیق نشان داد بیش از ۵۰ درصد دانشجویان و دستیاران تا ۳ ساعت در روز مطالعه می‌کنند. اولویت اول استفاده ازمنابع درسی برای بیشتر نمونه‌ها مطالب ارایه شده در کلاس به صورت جزوه های دست نویس (٤۵/۹ درصد) و کتب تالیفی (۳۵/۳ درصد) و دلایل عمده ی آن سهولت تهیه و دسترسی ، صرفه جویی در وقت و احتمال کسب نمره ی بیشتر بود.*

نتیجه گیری *: علیرغم آگاهی از اهمیت مطالعه ی کتاب ، دانشجویان به جزوه گرایش دارند. به نظر می رسد ، برنامه ریزی جهت ارتقای الگو و مهارت‌های مطالعه ، به‌کارگیری روش‌های جدید تدریس ، توجه بیشتر به مهارت‌های زبان خارجی ضروری است.*

واژگان کلیدی *: **دانشجویان پزشکی ، دستیاران تخصصی بالینی ، منابع درسی ، جزوه ، کتب مرجع ، الگوی مطالعه***

مقدمه

در جهان امروز میزان مطالعه‌ی کتاب و مواد خواندنی یکی از شاخص‌های توسعه و عامل پیشرفت جوامع به شمار می‌رود. براساس استانداردهای پایه کشوری ، سیستم آموزش پزشکی موظف به تربیت دانش آموختگانی است که ضمن رعایت موازین اخلاق حرفه ای قادر به ارایه‌ی طیف گسترده ای از خدمات سلامت ، ایفای نقش در قالب مدیر ، پژوهشگر

۱- پزشک عمومی، کارشناس پژوهش در آموزش مرکز مطالعات دانشگاه علوم پزشکی زنجان

۲- متخصص پوست و مو، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی زنجان

۳- کارشناس ارشد آمار، مربی دانشگاه علوم پزشکی زنجان

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

و مربی باشند (۲).امروزه یکی از سیاست‌های اساسی دانشگاه‌ها نظارت بر کیفیت آموزشی و ارتقا آن است. یکی از مهم‌ترین ارکان در آموزش پزشکی در دانشگاه‌ها، بهبود فرایند آموزشی و افزایش میزان یادگیری دانشجویان از طریق چگونگی استفاده از منابع آموزشی مناسب و عادات صحیح مطالعه است (۳).

یادگیری علاوه بر آن که تحت تاثیرعوامل درونی مانند خصوصیات روانی ، انگیزه ها ، هیجانات ، اهداف و تمایلات فرد می‌باشد ، از عوامل بیرونی از جمله امکانات آموزشی ، روش‌های مطالعه و محرکات اطراف نیز تاثیر می پذیرد. یکی از مهم‌ترین موضوعات در یادگیری فراگیران ، استفاده آن‌ها از منابع معتبر در طول ترم تحصیلی و زمان برگزاری آزمون-هاست. انتخاب منبع مطالعاتی مشخص و معتبر نقش مهمی در یادگیری دانشجویان و کاهش اضطراب امتحان دارد. در دانشگاه دو منبع اصلی برای گرفتن اطلاعات در دسترس می-باشد: کتب مرجع و جزوات درسی. دانشگاه‌های مدرن برای واحدهای درسی یک طرح نامه‌ی درسی شامل منابع ، مقالات و تالیفات درس مربوطه ارائه می کنند که سبب می‌شود تا دانشجو نه تنها پیش زمینه‌ای در خصوص درس مربوطه به دست آورد، بلکه در کلاس نیز بیشتر به جنبه‌ی تحقیق توجه نماید. کتاب های علمی مرجع مطالب بیشتر و جامع تری را به دانشجویان ارایه داده آن‌ها را از آخرین اطلاعات و موضوعات دانش مورد نظر آگاه می‌سازد و روحیه ی تحقیق و پژوهش را در دانشجویان تقویت می‌کند (٤). اما مهم‌ترین ویژگی این کتب، حجم زیاد، دارابودن گروه مخاطب وسیع الطیف متشکل از متخصصین و دانشجویان مقاطع مختلف و عدم ارایه‌ی مطالب مورد نیاز به تفکیک گروه هدف مشخص می‌باشد. از طرفی مطالعه‌ی نسخه اصلی این کتب نیازمند تسلط به زبان می باشد (۵). گرچه استفاده از کتب مرجع ترجمه شده، سرعت خواندن را افزایش می‌دهد ولی از دانشجوی مقاطع بالای تحصیلی انتظار می رود به زبان علمی آشنا بوده بتواند از آن استفاده کند (٦). چراکه گسترش علم باعث پررنگ شدن اهمیت تبادلات علمی شده و مرزهای جغرافیایی را کنار زده است. از سویی دیگر جزوات درسی عامل محدود شدن استاد و دانشجو به شمار می‌رود و در نهایت منجر به از بین رفتن روحیه و انگیزه ی تحقیق در آن‌ها می‌شود. روش تهیه‌ی این جزوات ، ضبط و ثبت گفته‌های اساتید و تکثیر و توزیع آن‌ها می‌باشد که گاهی حتی در طول چند ترم بدون ویرایش مجدد تکرار می‌شود(۵).

مطالعات متعددی نشان می‌دهند که اغلب دانشجویان در جزوه نویسی و یادداشت نکات مهم در کلاس با مشکل مواجه هستند (۷) و این جزوات کم کیفیت با وجود نواقص و کاستی‌ها، ورد پذیرش یا تایید اساتید و سیاستگزاران آموزشی نمی باشد. در حالی‌که این جزوات در برگیرنده‌ی حداقل نیازهای آموزشی بوده ، الگو و مرجع مناسبی برای آزمون‌های جامع به شمار نمی‌روند ولی از دید دانشجو خلاصه ای سازمان یافته و گاه قابل درک تر از کتاب ارایه می‌دهند (٦) و به علت کمبود وقت مورد استقبال دانشجویان قرار می‌گیرند . مطالعات نشان می‌دهند دانشجویان به ویژه دانشجویان گروه پزشکی بیشتر بر مطالبی تمرکز می‌کنند که به آن‌ها در گذراندن واحدهای درسی کمک کنند. لذا از منابع و رویکردهایی برای نیل به این هدف یعنی موفقیت در امتحانات استفاده می‌نمایند (۸). به علت تمرکز بر نمرات درسی دانشجو و ملاک سنجش بر پایه محفوظات ، دانشجویان همچنان برای رسیدن به هدف تحصیلی خود، خواندن جزوات و کتب خلاصه را به کتب مرجع ترجیح می‌دهند که نتیجه‌ی آن افت معلومات و دانش خواهد بود(۹). نشان داده شده اتکای بیش از ٤٠ درصد به یادداشت‌های کلاسی به شدت به فرایند یادگیری آسیب می‌رساند وتلفیق و ترکیب منابع مختلف آموزشی در رشد و تحول فکری فراگیران موثر است (۱۰).

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

یکی از مشکلات فعلی سیستم آموزش پزشکی سردر گمی دانشجو در شناسایی و انتخاب مرجع مطالعه است. پاسخ مدرسین به این موضوع متفاوت بوده و نقش کتاب در طرح سوالات امتحانی بسیار کمرنگ است. در چنین شرایطی دانشجو در جهت کسب نمره در امتحان ، درصدد تهیه‌ی متنی بر می آید که بیشترین ارتباط را با مدرس داشته باشد و میزان و روش تهیه‌ی جزوه نشان دهنده‌ی چنین روندی است (۱۱). بدون هدایت و حمایت دانشجو در انتخاب منبع مناسب ، او رفته رفته دچار نوعی بی اعتمادی و بی تفاوتی نسبت به مطالعه‌ی علمی می‌شود که بر انگیزه‌ی تحصیلی و یادگیری تاثیر مخربی خواهد داشت.از سوی دیگر یکی از معضلات مهم آموزش ، عدم استفاده ی دانشجویان از منابع معتبر و مقالات علمی پژوهشی لاتین به دلیل نداشتن مهارت کافی در ترجمه‌ی متون است (۹) .

از طرفی فراهم نمودن امکان دسترسی آسان و مطمئن به اطلاعات بسیار مهم است . کتابخانه های دانشگاهی به واسطه‌ی گرد آوری منابع علمی و تخصصی ، فضای مناسبی برای یادگیری و مطالعه فراهم می‌آورند و نقش مهمی در پیشبرد هدف های آموزشی بر عهده دارند (۱۲) .

با توجه به اینکه الگوی مطالعاتی نامناسب می‌تواند موجب محدودیت دریافت دانش و سطحی شدن دانشجو شود ، مطالعه‌ی منابع مورد استفاده دانشجویان ودلایل ارجحیتشان ضروری به نظر می‌رسد. نتایج این مطالعات می‌تواند در برنامه ریزی آموزشی و انتخاب روش‌های مناسب جهت ارتقای تحصیلی و ماندگاری دانش که در رشته‌ی پزشکی اهمیت به‌سزایی دارد، مورد استفاده قرار گیرد.

روش بررسی

در این مطالعه‌ی توصیفی مقطعی تمام دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی به عنوان جامعه‌ی آماری محسوب شدند. پس ازهماهنگی با معاون محترم آموزشی و تهیه‌ی آمار دانشجویان علوم پایه و فیزیوپاتولوژی، کارآموزان و کارورزان و دستیاران تخصصی بالینی، حداقل حجم نمونه بر اساس فرمول ۲۴۸ نفر براورد شد. روش نمونه گیری تصادفی ساده و ابزار جمع آوری اطلاعات ، پرسشنامه طراحی شده توسط محقق بود شامل دو بخش : اطلاعات دموگرافیک (شامل سن ، جنس، وضعیت تاهل، محل سکونت ومقطع تحصیلی) و ۸ پرسش در خصوص تسلط به زبان انگلیسی ، ساعات مطالعه ، منابع مورد مطالعه و چگونگی استفاده از آن‌ها ، علل ارجحیت هر کدام از منابع مورد استفاده و علل عدم استفاده از منابع مرجع. پاسخ سوالات بخش دوم درقالب طیف لیکرت طراحی و با مقیاس ۳ درجه‌ای نمره گزاری شد. منبع طرح پرسش ها مقالات مشابه و کتب مرتبط بود. پس از مرور منابع و تهیه‌ی پیش نویس ، پرسشنامه در اختیار ۵ تن از مسوولان آموزشی و اساتید صاحب نظر قرار گرفت و پس از جمع آوری نظرات ، اصلاحات لازم اعمال شد. برای تعیین پایایی آن، تعداد ۲۵ نمونه از آن در فاصله زمانی یک ماه ، بین جامعه ی مورد مطالعه ، توزیع و براساس ضریب آلفای کرونباخ، پایایی آن ۸۷ درصد محاسبه گردید.

توزیع در زمان حضور فراگیران در دانشکده و بیمارستان انجام گرفت. کلیه‌ی شرکت کنندگان در تحقیق با رضایت شخصی (شفاهی) پرسشنامه را پر کردند. پرسشنامه‌ها فاقد نام ونام خانوادگی بوده وبه شرکت کنندگان اطمینان خاطر داده شد که اطلاعات ارایه شده به طور محرمانه و تنها در جهت اهداف طرح استفاده می‌گردد. از شرکت کنندگان خواسته شد تا با دقت و صداقت به سوالات پاسخ دهند. فرمها بدون نام بود و تمام تلاش انجام گرفت تا تمامی فرمها تکمیل شوند. پس از جمع آوری پرسشنامه‌ها ، داده‌ها در قالب نرم افزار SPSS 16 کد گذاری و مورد آنالیز قرار گرفت. در آنالیز توصیفی ، نتایج به‌صورت فراوانی ، میانگین و انحراف معیار بیان شد. در آنالیز

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

تحلیلی از آزمون‌هـای تـی مستقـل ، آنالیـز واریـانس، رگرسیون و در صورت نیاز تست‌های نان پارامتریک استفاده گردید. سطح معنی‌دار آماری کمتر از ۵ درصد در نظـر گرفته شده است .

یافته‌ها

از بین کل شرکت کنندگان ١٤٤ نفر (٥٦/٧ درصد) مونث و ١١٠ نفر (٤٣/٣ درصد) مذکر بودند .

١١٠ نفر(٥١/٩ درصد) بین ٢٢تا ٢٥ سال سن داشتند. سن ٧٣ نفر(٣٤/٤ درصد) زیر٢٢ و ٢٩ نفر(١٣/٧ درصد) بالای ٢٥ سال بود. از بین کل شرکت کنندگان ٢١٥ نفر (٨٤/٦ درصد) مجرد و ٣٩نفر (١٥/٤ درصد) متاهل بودند.از بین کل شرکت کنندگان ١٤٤ نفر (٦٤/٩ درصد) کارآموز ، ٦٢ نفر (٢٧/٩ درصد) کارورز، و ١٦ نفر(٧/٢ درصد) دستیار بودند . از بین کل شرکت کنندگان ١٣٦ نفر(٥٤ درصد) ساکن خوابگاه دانشجویی بودند ، ٦٣ نفر (٢٥ درصد) با خانواده و ٥٣ نفر(٢١ درصد) با دوستان در منزل زندگی می کردند .

طبق اظهار نمونه ها ، ١٧ نفر(٧/٧ درصد) به زبان انگلیسی در سطح عالی و ٦٠ نفر(٢٧/١ درصد) در سطح خوب تسلط داشتند. تسلط به زبان انگلیسی در ١٢١ نفر(٥٤/٨ درصد) در حد متوسط و در ٢٣ نفر(١٠/٤ درصد) ضعیف عنوان شد و اختلاف معنی داری بین دو گروه دانشجو و دستیار وجود دارد (P=٠/٠٤).

متوسط زمان مطالعه در روز، برای ٧٥ نفر(٢٩/٥ درصد) ٢ ساعت ، ٤٩ نفر(١٩/٣ درصد) ٣ ساعت و ٤٢ نفر(١٦/٥ درصد) ٤ ساعت بود . ٣٦ نفر(١٤/٢ درصد) ١ ساعت و ٢٩ نفر(١١/٤ درصد) ٥ ساعت مطالعه‌ی روزانه داشتند. اختلاف معنی داری بین دانشجویان و دستیاران وجود نداشت.اولویت اول استفاده از منابع درسی، برای ١١١ نفر(٤٥/٩ درصد) مطالب ارایه شده توسط اساتید در کلاس و ٨٥ نفر(٣٥/٣ درصد) کتب تالیفی بود. در ٣٥ درصد از دانشجویان و ٦٠ درصد از دستیاران کتب تالیفی به‌عنوان اولویـت اول انتخـاب شـد که با توجـه به P=٠/٠١ بین این دو گـروه اختـلاف معنی داری وجود داشت. ٢٠ نفر(٨/٤ درصـد) منابـع مرجـع به زبـان اصلـی و ٢٣ نفـر (٩/٧ درصد) منابـع مـرجع ترجمـه شـده را بـه عنـوان اولـویـت اول انتخـاب نمـودنـد . در ١٢٠ نفـر(٥٠/٤ درصد) منابع مرجع به زبان اصلی ، به عنوان اولویت آخرانتخاب شد. در ٤٩/٧ درصد از دانشجویان و ٥٣/٣ درصد از دستیاران منابع مرجع به زبان اصلی آخرین انتخاب بود. طبق نتایج جدول ، دراولویت بندی استفاده از منابع درسی ، تنها در انتخاب کتب تالیفی اساتید بین دوگروه دانشجو و دستیار، اختلاف معنی داری وجود داشت. (P=٠/٠١)

در مورد شکل ارجح مطالعه ی منابع درسی ، ١٠١ نفر(٤٠/٩ درصد) خواندن نسخه های چاپی (کتاب) ، ٦٧ نفر(٢٧/٢ درصد) خواندن جزوه‌های دستنویس و ٤٥ نفر(١٨/٦ درصد) مشاهـده ی فایـل الکترونیکـی تصویـری را به عنوان اولویت اول انتخاب کردنـد. خواندن جـزوات چاپـی و گـوش دادن به فایل الکترونیکـی صوتـی در ٢١(٨/٧ درصـد) و ١٨ نفـر(٧/٤ درصـد) ، اولـویـت اول بود. خوانـدن جـزوات چـاپـی در ١٣٥ نفـر (٥٥/٨ درصـد) به عنـوان اولویـت آخـر انتخـاب شـد. بـا توجه به نتایج ، ٣٨/٩ درصد دانشجویان و ٨٠ درصد از دستیاران خواندن نسخه ی چاپـی کتـاب را به عنوان شکل ارجح مطالعه ی منابـع درسـی انتخاب نمودنـد که بیـن دو گروه اختلاف معنی داری وجود داشت (P=٠/٠٢). هیچ‌یـک از دستیاران شرکت کننـده در مطالعـه از فایـل صـوتی منـابع استفاده نمی‌کردند.

در مورد نحوه ی دسترسی به منابع درسی ، خرید شخصی منابع درسی و یادداشت برداری در کلاس در ٦١ (٢٤/٨ درصد) و ٦٥ (٢٧ درصد) نفر، اولویت اول محسوب می‌شد.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

جدول ۱: توزیع فراوانی و درصد نظرات نسبت به دلایل ارجحیت هر یک از منابع مطالعاتی

منابع درسی / علت	کتب مرجع به زبان انگلیسی			کتب مرجع ترجمه شده			کتب تالیفی			مطالب ارایه شده اساتید در کلاس		
	موافق تعداد (درصد)	بی نظر تعداد (درصد)	مخالف تعداد (درصد)	موافق تعداد (درصد)	بی نظر تعداد (درصد)	مخالف تعداد (درصد)	موافق تعداد (درصد)	بی نظر تعداد (درصد)	مخالف تعداد (درصد)	موافق تعداد (درصد)	بی نظر تعداد (درصد)	مخالف تعداد (درصد)
ارایه‌ی اطلاعات دقیق وجامع	۱۳۳ (۵۲/٤)	٤۷ (۱۸/۵)	٦٤ (۲۵/۲)	۱۰۸ (٤۲ /۵)	٦۲ (۲٤ /٤)	٦۷ (۲٦/٤)	۵۱ (۲۰/۱)	۱۰٤ (٤۰/۹)	۸۰ (۳۱/۵)	۸۸ (۳٤/٦)	۹۱ (۳۵/۸)	۵۷ (۲۲/٤)
سهولت تهیه و دسترسی	۵۳ (۲۰ /۹)	۸۸ (۳٤ /٦)	۹٤ (۳۷)	۱۱۲ (٤٤/۱)	٦٦ (۲٦)	۵۹ (۲۳/۲)	۸۰ (۳۱/۵)	۹۱ (۳۵/۸)	٦۳ (۲٤/۸)	۱٤۵ (۵۷/۱)	۳٤ (۱۳/٤)	٦۳ (۲٤/۸)
سهولت مطالعه	۵۳ (۲۰ /۹)	۷۲ (۲۸/۳)	۱۰۳ (٤۰/٦)	۹۵ (۳۷/٤)	٦٦ (۲٦)	۷۰ (۲۷/٦)	۹۸ (۳۸/٦)	۸۰ (۳۱/۵)	۵٤ (۲۱/۳)	۱۳٤ (۵۲/۸)	۳۰ (۱۱/۸)	۷۲ (۲۸/۳)
صرفه جویی دروقت	٦٦ (۲٦)	۵۱ (۲۰/۱)	۱۱۸ (٤٦/۵)	۸۰ (۳۱/۵)	۷۵ (۲۹/۵)	۸۱ (۳۱/۹)	۸۹ (۳۵)	۷۹ (۳۱/۱)	٦٤ (۲۵/۲)	۱۳۷ (۵۳/۹)	٤۰ (۱۵/۷)	٦۳ (۲٤/۸)
احتمال کسب نمره‌ی بیشتر	٦۳ (۲٤/۸)	٦۳ (۲٤/۸)	۱۱۰ (٤۳/۳)	۷۵ (۲۹/۵)	۷۳ (۲۸/۷)	۸۸ (۳٤ /٦)	۸۸ (۳٤ /٦)	۸۷ (۳٤ /۳)	۵۸ (۲۲/۸)	۱۵۰ (۵۹/۱)	٤۳ (٤۳/۹)	۵۲ (۲۰/۵)
حجم مناسب	٦۱ (۲٤)	٦٤ (۲۵/۲)	۱۱۰ (٤۳/۳)	۵۲ (۲۰/۵)	۸۵ (۳۳/۵)	۹۸ (۳۸/٦)	۸۷ (۳٤/۳)	۸٦ (۳۳/۹)	۵۹ (۲۳/۲)	۱۳۸ (۵٤/۳)	٤۹ (۱۹/۳)	۵۵ (۲۱/۷)
تقویت روحیه مطالعه‌ی و تحقیق	۱۱۲ (٤٤/۱)	٦۷ (۲٦/٤)	۵۸ (۲۲/۸)	۹۷ (۳۸/۲)	۸۱ (۳۱/۹)	٦۳ (۲٤/۸)	٦۹ (۲۷/۲)	۸٤ (۳۳/۱)	۷۷ (۳۰/۳)	۸٦ (۳۳/۹)	٦۵ (۲۵/٦)	۸٤ (۳۳/۱)
تسلط به زبان‌انگلیسی	۱۱۸ (٤٦/۵)	۵۱ (۲۰/۱)	٦۲ (۲٤/٤)	۵۷ (۲۲/٤)	۸۰ (۳۱/۵)	۸۹ (۳۵)	۵۹ (۲۳/۲)	٦۸ (۲٦/۸)	۹۰ (۳۵/٤)	۷۱ (۲۸)	٦۳ (۲٤/۸)	۸۷ (۳٤/۳)
انطباق با اهداف آموزشی	۸۵ (۳۳/۵)	۷۹ (۳۱/۱)	٦۸ (۲٦/۸)	۸۹ (۳۵)	۸۳ (۳۲/۷)	٦۱ (۲٤)	۷۸ (۳۰/۷)	۸۱ (۳۱/۹)	۷۰ (۲۷/٦)	۹۲ (۳٦/۲)	۸۵ (۳۳/۵)	۵٦ (۲۲)
توصیه و تشویق اساتید	۸۵ (۳۳/۵)	۹٦ (۳۷/۸)	۵۳ (۲۰/۹)	۹٦ (۳۷/۸)	۸٦ (۳۳/۹)	۵۲ (۲۰/۵)	۸٦ (۳۳/۹)	۸٦ (۳۳/۹)	۵٦ (۲۲)	۹۱ (۳۵/۸)	۷۳ (۲۸/۷)	٦۲ (۲٤/٤)

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

٤٨ در ٨٦/٧ درصد دستیاران ، خرید شخصی منابع ، اولویت اول بود که با توجه به P<٠/٠٠٠١ با گروه دانشجویان اختلاف معنی داری داشت. نفر(١٩/٦ درصد) امانت از دوستان و ٤٢ نفر(١٧/٣ درصد) استفاده از جزوه سال‌های گذشته را اولویت اول قرار دادند . تهیه گروهی جزوه و کتابخانه تنها در ٢١ (٩ درصد) و ١١ نفر(٤/٦ درصد) به عنوان اولویت اول بود. فقط ٤ نفر (١/٧ درصد) ضبط صدای اساتید را به عنوان اولویت اول انتخاب نمودند. هیچ یک از دستیاران از روش یادداشت برداری و نیز جزوه ی سال‌های گذشته استفاده نمی کنند واز این نظر بین دو گروه اختلاف معنی داری وجود داشت (P<٠/٠٥). علی‌رغم اینکه تهیه ی گروهی جزوه در گروه دستیاران کمتراز ١٠ درصد بود ولی دومین نحوه ی ارجح دسترسی به منابع به شمار می رود و با گروه دانشجویان اختلاف معنی داری داشت(P=٠/٠٠٥).

در بررسی پاسخ های ارایه شده از طرف نمونه ها به سوالات مربوط به دلایل ارجحیت هر کدام از منابع درسی (جدول شماره ی ١) : درمورد کتب مرجع به زبان انگلیسی ، ارایه ی مطالب دقیق و جامع در ١٣٣نفر (٥٢/٤ درصد) ، تقویت روحیه ی مطالعه و تحقیق ١١٢در نفر(٤٤/١ درصد) ، و تسلط به زبان انگلیسی در ١١٨ نفر(٤٦/٥ درصد) بیشترین دلایل ارجحیت بود . طبق نتایج ، در مورد انطباق با اهداف آموزشی در دو گروه دانشجو و دستیار اختلاف معنی داری وجود داشت (P = 0.022). درمورد کتب مرجع ترجمه شده ، سهولت تهیه و دسترسی در ١١٢ نفر (٤٤/١ درصد) ، ارایه‌ی مطالب دقیتق و جامع در ١٠٨ نفر (٤٢/٥ درصد) ، تقویت روحیه ی مطالعه و تحقیق در ٩٧ نفر(٣٨/٢ درصد) ، توصیه و تشویق اساتید در ٩٦ نفر(٣٧/٨ درصد) از دلایل عمده‌ی ارجحیت بود. طبق اطلاعات ، در مورد ارایه‌ی اطلاعات دقیق و جامع (P=٠/٠٣) و نیز انطباق با اهداف آموزشی (P=٠/٠١) بین دو گروه دانشجو و دستیار اختلاف معنی داری وجود داشت .

بیشترین دلایل ارجحیت کتب تالیفی ، سهولت مطالعه در ٩٨ نفر(٣٨/٦ درصد) ، صرفه جویی در وقت در ٨٩ نفر (٣٥ درصد)، احتمال کسب نمره ی بیشتر در ٨٨ نفر (٣٤/٦ درصد) و حجم مناسب در ٨٧ نفر (٣٤/٣ درصد) بود. طبق نتایج ، در مورد حجم مناسب کتب تالیفی بین دو گروه دانشجو و دستیار گروه اختلاف معنی داری وجود داشت (P=٠/٠١).

دلایل عمده ی ارجحیت مطالب ارایه شده ی اساتید در کلاس (جزوه)، سهولت تهیه و دسترسی در ١٤٥ نفر(٥٧/١ درصد) حجم مناسب در ١٣٨ نفر(٥٤/٣ درصد) ، صرفه جویی در وقت در ١٣٧ نفر(٥٣/٩ درصد)، و احتمال کسب نمره ی بیشتر در ١٥٠ نفر (٥٩/١ درصد) برآورد شد. طبق نتایج حاصله در تمام این موارد بین دو گروه دانشجو و دستیار اختلاف معنی داری وجود داشت (P<٠/٠٥).

بیشترین دلایل عدم استفاده از منابع مرجع به ترتیب مربوط به حجم زیاد و نیاز به زمان (٩٠ درصد) ٢٢٥ نفر، نبود انگیزه (٩/ ٨٧ درصد) ٢١٨ نفر، عدم آموزش لازم برای مطالعه ی صحیح در مقاطع مختلف تحصیلی (٨١/٤ درصد) ٢٠١ نفر، نیاز به تسلط به زبان انگلیسی (٧٧ در صد) ١٩١ نفر و عدم کفایت منابع موجود در کتابخانه (٧٦/٢ درصد) ١٨٩ نفر بود. عدم علاقه به رشته ی تحصیلی با ٩٤ نفر (٣٨/٢ درصد) کمترین علت عدم استفاده از منابع مرجع بود. البته طبق جدول شماره ی (٣) ، درصد دستیاران موافق با این موضوع بیشتربود و با توجه به P =٠/٠٣ این اختلاف معنی دار است.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

جدول ۲: تعداد و درصد فراوانی نگرش به دلایل عدم استفاده از منابع مرجع

دیدگاه / علت	موافق	بی نظر	مخالف	بدون پاسخ
حجم زیاد کتب مرجع و نیاز به صرف زمان زیاد برای مطالعه، یک ایراد اساسی برای مطالعه آنهاست.	۲۲۵ ٪۹۰	۱۲ ٪۴/۷	۱۳ ٪۵/۲	۴ ٪۱/۶
سر فصل دروس لازم برای هر مقطع، در کتب مرجع مشخص نشده است.این گستردگی گروه مخاطب، یک ایراد برای مطلعه آن به شمار می رود.	۱۵۶ ٪۶۳/۲	۵۵ ٪۲۱/۷	۳۶ ٪۱۴/۵	۷ ٪۲/۸
هزینه بالای تهیه‌ی منابع، مانعی برای تهیه و مطالعه منابع مرجع به شمار می رود.	۱۷۴ ٪۶۹/۹	۳۶ ٪۱۴/۲	۳۹ ٪۱۵/۶	۵ ٪۲
نیاز به تسلط به زبان انگلیسی ، یک ایراد اساسی در استفاده از منابع مرجع به زبان اصلی است.	۱۹۱ ٪۷۷	۲۶ ٪۱۰/۲	۳۱ ٪۱۲/۵	۶ ٪۲/۴
منابع موجود در کتابخانه برای استفاده همه دانشجویان کافی نیست.	۱۸۹ ٪۷۶/۲	۳۲ ٪۱۲/۶	۲۷ ٪۱۰/۸	۶ ٪۲/۴
زمان امانت گرفتن منابع از کتابخانه کافی نیست.	۱۶۵ ٪۶۶/۵	۳۸ ٪۱۵	۴۵ ٪۱۸/۱	۶ ٪۲/۴
امکانات کافی جهت استفاده از منابع دیجیتال برای همه دانشجویان وجود ندارد.	۱۵۵ ٪۶۲	۶۷ ٪۲۶/۴	۲۸ ٪۱۱/۲	۴ ٪۱/۶
عدم علاقه به رشته‌ی تحصیلی به عنوان یک مشکل اساسی در مطالعه‌ی منابع مرجع به شمار میرود.	۹۴ ٪۳۸/۲	۶۹ ٪۲۷/۲	۸۳ ٪۳۳/۸	۸ ٪۳/۱
محدود شدن مطالعه دانشجویان به شب امتحان ، دلیل عدم استفاده از منابع مرجع است.	۱۷۹ ٪۷۲/۵	۳۵ ٪۱۳/۸	۳۳ ٪۱۳/۳	۷ ٪۲/۸
آموزش لازم برای مطالعه‌ی صحیح در مقاطع تحصیلی وجود ندارد.	۲۰۱ ٪۸۱/۴	۳۶ ٪۱۴/۲	۱۰ ٪۴	۷ ٪۲/۸
دانشجویان تنها با نمره‌ی امتحان ارزشیابی می شوند نه با میزان و گستره‌ی یادگیری. نبود انگیزه برای مطالعه بیشتر ، به عنوان یک مانع اساسی در مطالعه‌ی منابع مرجع به شمار می‌رود.	۲۱۸ ٪۸۷/۹	۲۲ ٪۸/۷	۸ ٪۳/۲	۶ ٪۲/۴

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

جدول ۳ : دیدگاه دانشجویان و دستیاران درباره ی دلا یل عدم استفاده از منابع مرجع

دیدگاه / علت	موافق		بی نظر		مخالف	
	دانشجو	دستیار	دانشجو	دستیار	دانشجو	دستیار
حجم زیاد کتب مرجع و نیاز به صرف زمان زیاد برای مطالعه، یک ایراد اساسی برای مطالعه آنهاست.	٪ ۹۰/٦	۹۳/۸	٤/٥	۰	٥	٦/۲
سر فصل دروس لازم برای هر مقطع، در کتب مرجع مشخص نشده است.این گستردگی گروه مخاطب، یک ایراد برای مطلعه آن به شمار می رود.	٪ ٦٤	٪۸۱/۲	٪۲۳	٪۱۲/٥	٪۱۳	٪٦/۲
هزینه بالای تهیه منابع، مانعی برای تهیه و مطالعه منابع مرجع به شمار می رود.	٪ ٦۷/۷	٪۸۷/٥	٪۱٥/٤	٪۱۲/٥	٪۱٦/۹	٪۰
نیاز به تسلط به زبان انگلیسی ، یک ایراد اساسی در استفاده از منابع مرجع به زبان اصلی است.	٪ ۷٦/٥	٪٦۸/۸	٪۱۰	٪۱۲/٥	٪۱۳/٥	٪۱۸/۸
منابع موجود در کتابخانه برای استفاده همه دانشجویان کافی نیست.	٪ ۷٦/٥	٪۷٥	٪۱۲	٪۱۸/۸	٪۱۱/٥	٪٦/۲
زمان امانت گرفتن منابع از کتابخانه کافی نیست.	٪ ٦٥/٥	٪٦۸/۸	٪۱٥/٥	٪۱۲/٥	٪۱۸/۸	٪۱۹
امکانات کافی جهت استفاده از منابع دیجیتال برای همه دانشجویان وجود ندارد.	٪ ٦۰/٤	٪۷٥	٪۲٦/۷	٪۱۸/۸	٪۱۲/۹	٪٦/۲
عدم علاقه به رشته‌ی تحصیلی به عنوان یک مشکل اساسی در مطالعه منابع مرجع به شمار میرود.	٪ ۳٦/۲	٪٦۸/۸	٪۳۰/۲	٪۱۸/۸	٪۳۳/۷	٪۱۲/٥
محدود شدن مطالعه دانشجویان به شب امتحان ، دلیل عدم استفاده از منابع مرجع است.	٪ ۷۲	٪ ۷٥	٪ ۱۳	٪ ۱۸/۸	٪ ۱٥	٪ ٦/۲
آموزش لازم برای مطالعه صحیح در مقاطع تحصیلی وجود ندارد.	٪ ۸۰/٥	٪ ۷٥	٪ ۱٥	٪ ۲٥	٪ ٤/٥	٪۰
دانشجویان تنها با نمره امتحان ارزشیابی می شوند نه با میزان و گستره یادگیری. نبود انگیزه برای مطالعه بیشتر ، به عنوان یک مانع اساسی در مطالعه منابع مرجع به شمار میرود.	٪ ۸۸	٪ ۸۷/٥	٪ ۸/٥	٪ ۱۲/٥	٪ ۳/٥	٪ ۰

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

بحث

به‌کارگیری الگوی مناسب مطالعاتی در دانشجویان یکی از مهم‌ترین عوامل ارتقای تحصیلی و ماندگاری دانش فراگرفته شده به شمار می رود. اما این الگو تابعی از عوامل فردی ، محیطی و زمانی است(٦). نتایج این تحقیق نشان داد که بیش از ۵۰ درصد فراگیران تا ۳ ساعت در روز مطالعه می کنند . در مطالعه‌ی نوریان و همکاران در سال ۸۷-۸۸ در دانشجویان پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی تهران متوسط زمان مطالعه در طول روز ۲/۵ ساعت بود. در این مطالعه نشان داده شد به‌تدریج در طی دوران تحصیل ساعت کمتری را صرف مطالعه می کنند و این موضوع با توجه به افزایش حجم مطالب در طول تحصیل جای تامل دارد(۱۷). در مطالعه ی عظیمیان نیز اکثریت فراگیران ۲٦-۵۲ دقیقه در شبانه روز مطالعه می کردند و تنها ۸ درصد آن ها بیش از ۱۰۰ دقیقه مطالعه داشتند(۱۹). در مطالعه ی مردانیان اکثر دانشجویان و کارورزان ۳-۵ ساعت درروز و دستیاران کمتر از ۳ ساعت در روز مطالعه می‌کردند(٦). طول مدت مطالعه در دانشجویان دانشگاه‌های اردبیل در مطالعه ی محمدی و همکاران نیز ٤۳ /۱ ساعت بود(۱۸).بیش از ۵۰ درصد نمونه‌ها سطح زبان خود را متوسط اعلام نمودند و بیش از سه چهارم نمونه‌ها با نیاز به تسلط به زبان انگلیسی، به عنوان یک ایراد اساسی در استفاده از منابع مرجع به زبان اصلی موافق بودند . در مطالعه‌ی قضاوی نیز عدم تسلط کافی به زبان انگلیسی یکی از مهم‌ترین عوامل تمایل دانشجو به استفاده از جزوه بود (٤). همچنین در مطالعه ی مردانیان اکثریت اعم از دانشجو ، کارورز و دستیار کتب ترجمه را مطالعه می‌نمودند (٦).طبق اطلاعات به دست آمده در این مطالعه اولویت اول استفاده از منابع درسی برای بیشتر فراگیران مطالب ارایه شده در کلاس و کتب تالیفی بود که با نتایج مطالعات مشابه همخوانی داشت (۲۲ ،۲۱ ،۳). منابع مرجع ترجمه شده و زبان اصلی اولویت اول کمتر از ۱۰ درصد آن‌ها بود. در این مطالعه بیشتر افراد ترجیح می‌دادند نسخه های چاپی منابع و جزوه‌های دست نویس را مطالعه کنند علی‌رغم اینکه در بیش از ۵۰ درصد آنها ، خواندن جزوات چاپی به عنوان اولویت آخر انتخاب شد، انتخاب آن به عنوان اولویت اول در دستیاران بیشتر بود. هرچند مطالعات اندکی در مورد ارجحیت شکل استفاده از منابع مطالعاتی دانشجویان وجود دارد اما نتایج این مطالعه با مطالعه ی امینیان که در آن در گروه های اعضای هیات علمی ، دستیاران و کارورزان میزان استفاده از منابع کاغذی بیشتر بود، همخوانی دارد (۲۰). طبق مطالعه‌ی حاضر، خرید شخصی منابع و یادداشت برداری در کلاس عمده ترین راه‌های دسترسی به منابع درسی بودند، هرچند هزینه‌ی بالای تهیه ی منابع ، دومین دلیل عدم استفاده از منابع مرجع از نظر دستیاران براورد شد.علی‌رغم اینکه تهیه ی گروهی جزوه و نیز کتابخانه سهم بسیار کمی (کمتراز ۱۰ درصد) در دسترسی به منابع داشتند، در هر دوی این موارد درصد دستیاران بیشتر بود. درمطالعه ی عظیمیان نیز درصد کمی (۲۱ درصد) از کتابخانه استفاده می کردند. طبق اظهار۷٦/۲ درصد نمونه ها دراین مطالعه ، منابع موجود در کتابخانه برای استفاده ی همه دانشجویان کافی نیست برخلاف نتایج مطالعه ی محمدی که نشان داد منابع موجود در کتابخانه نیازهای مطالعاتی دانشجویان را تامین می کند (۱۸). اطلاعات به دست آمده حاکی است که دانشجویان به اهمیت مطالعه ی کتب مرجع واقف هستند و ارایه‌ی مطالب دقیق و جامع ، و تقویت روحیه‌ی مطالعه و تحقیق را ازبیشترین‌دلایل ارجحیت کتاب‌ها می‌دانند . در مطالعه‌ای درمورد نظرات اعضای هیات علمی و دانشجویان در مورد کتاب نیز ، دانشجویان ظاهرا برخی از کتب را مفید می دانستند اما تنها در تکمیل جزوات از آنها استفاده می کردند (۱٦). در مطالعه ی شریفی نیز عدم آگاهی از مزایای مطالعه ی کتب مرجع نسبت به جزوه یکی از کمترین عوامل موثر بر گرایش به جزوه نویسی بود (۹). در مطالعه‌ی حاضراز دیدگاه نمونه‌ها ، حجم زیاد مطالب و نیاز

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

به زمان ، نبود انگیزه برای مطالعه‌ی بیشتر ، عدم آموزش لازم برای مطالعه ی صحیح در مقاطع مختلف تحصیلی و عدم کفایت منابع موجود در کتابخانه درکنار نیاز به تسلط به زبان انگلیسی برای مطالعه ی منابع زبان اصلی از مهم‌ترین دلایل عدم استفاده از آن‌ها شمرده شد. حجم زیاد کتاب های مرجع در بیشتر مطالعات عامل اصلی گرایش به جزوه بیان شده است (۲۳و۵،۹،٤). عدم علاقه به رشته ی تحصیلی کمترین علت عدم استفاده از منابع مرجع بود. در مطالعه ی قضاوی نیز نارضایتی از رشته ی تحصیلی تاثیر بسیار کمی بر گرایش به جزوه نویسی داشت (٤).در مورد ارجحیت مطالب ارایه شده در کلاس ، بیشترین آمار به احتمال کسب نمره ی بیشتر ، سهولت دسترسی و مطالعه، حجم مناسب و صرفه جویی در وقت تعلق داشت. مطالعه‌ی حق دوست نیز یکی از مهم‌ترین عوامل موثر بر تغییر الگوی مطالعاتی را طراحی سوالات امتحانی بر مبنای مطالب ارایه شده در کلاس دانسته است (۱۳).

نتیجه گیری

با توجه به مطالب مطرح شده و آمار و احتمالات به دست آمده از مطالعه‌ی‌حاضر، متاسفانه جزوه هنوزیکی از عمده‌ترین منابع مطالعاتی دانشجویان است. هرچند نتایج این مطالعه نشان داد جزوه نویسی گروهی و تکثیر و استفاده‌ی متوالی از آن تا حدودی منسوخ شده و به یادداشت برداری فردی تغییر یافته است . از سوی دیگرعلیرغم آگاهی از مزایای کتب مرجع ، گرایش به خواندن آن‌ها به ویژه زبان اصلی حتی در دستیاران رشته‌های تخصصی، پایین است. از آنجا که یکی از رسالت‌های اصلی دانشگاه‌ها، نظارت و دقت در کیفیت آموزشی و ارتقای آن می‌باشد و با توجه ویژه به جایگاه این گروه از فراگیران که با حساس‌ترین موضوع یعنی سلامت مردم سرو کار دارند ، توجه به نکات زیر پیشنهاد می گردد : بسیاری از مطالعات نشان داده اند مدیریت زمان یکی از مشکلات عمده‌ی این افراد است(۱۷،۲۷). و یافته‌های پژوهش های متعدد بر ارتباط معنی دار عادات مطالعه ی افراد و وضعیت تحصیلی آن‌ها تاکید می‌کند (۲٦-۲٤). حتی نشان داده شده که مهارت های مطالعه و مدیریت زمان در موفقیت دانشجویان ترم اول پزشکی قوی تر از استعداد آن‌ها به یادگیری می باشد(۲۸). از سوی دیگر با افزایش سنوات تحصیل به دلیل خستگی و استرس ناشی از کار بالینی دانشجویان، زمان کمتری را در اختیار دارند. پیشنهاد می‌شود کسب مهارت های مورد نیاز برای مطالعه شامل روش‌ها وفنون یادگیری و مدیریت زمان در برنامه ی مدون آموزشی قرار گرفته و کارگاه های مربوطه در بدو ورود و با فواصل منظم به منظور آموزش مستمرو منطبق با مقطع تحصیلی، برنامه‌ریزی گردد. انتظار می‌رود پزشکان با زبان علمی (انگلیسی) آشنا باشند و بتوانند از آن استفاده کنند (٦). پیشنهاد می شود به این مقوله توجه بیشتری شود و با برنامه ریزی صحیح و زیر بنایی از ابتدای دوره آموزشی به تقویت و بکارگیری آن تاکید شود.یکی از راه‌های موثر در ترغیب دانشجویان به مطالعه ی کتب مرجع ، تغییر نگرش آن‌ها در مورد نحوه ی یادگیری دروس در مقایسه با دبیرستان است. تاکید بر نقش " راهنما " ی استاد و استفاده از روش‌های آموزشی مشارکتی ، تفکر محور و مدل‌های تعاملی باعث می‌شود دانشجو در مباحث کلاسی حضور فعال داشته وبه استفاده از کتب و مقالات تشویق شود (۳۰). کتابخانه‌ها برای یادگیری هرچه بیشتر و بهتر طراحی شده اند . ورود به کتابخانه به ذهن و مغز فراگیر علامت می‌دهد که اکنون زمان هوشیار شدن و شروع فعالیت است (۲۹) . کتابخانه های دانشگاهی نه تنها در امر پژوهش موثرند بلکه به واسطه‌ی گردآوری منابع علمی و تخصصی نظیر کتاب‌های درسی و مجلات فضای مناسبی برای یادگیری و مطالعه فراهم می‌آورند. بنابراین توصیه به استفاده بیشتر از کتابخانه و غنی سازی و تامین منابع مورد نیاز دانشجویان می تواند در استفاده‌ی بیشتر

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

از کتب موثر باشد.

تقدیر و تشکر

این مطالعه با حمایت مالی معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی زنجان انجام پذیرفت .بدینوسیله از آن معاونت و معاونت آموزشی ، فراگیران شرکت کننده در پژوهش و همکارانی که درتهیه ، اجرا ، بررسی و تدوین طرح همکاری نمودند، تشکر و قدردانی می گردد.

References

1- Shabani h. Instructional skills methods and techniques of teaching. 4th ed. Tehran : SAMT company ;1997:153

2- Standards in basical education of medical education Available from: URL: scume.behdasht.gov.ir/uploads/172_277_new-standard.pdf

3- Salem Safi R, Ashraf Rezaee N, Sheikhi N, et all. Investigation of studying styles of Urmia Medical Sciences University`s students. *Bimonthly Journal of Urmia Nursing and Midwifery*. 2020;8(2):76-82.

4- Ghazavi A, Rafiei M, Mosayebi G, Abtahi H. The attitude of Arak Medical Uviversity students about resons of tendency to use the lecture notes instead of textbooks. 2006. *AMUJ*. 2008;12(4,supp1):73-80

5- Shariati B, Javadi H, Habibi GR, Soleymani F.Attitude and practice medical students about lesson resources,Tehran , Iran. Tehran university of Medical Sciences Publications;1996.

6- Mardanian F, Kazeroonizadeh A. A survey on studying techniques of midwifery students in Shahid Beheshti Hospital of Isfahan. *IJME*. 2003;10:73-6.

7- DeZure D, Kaplan M, Deerman MA. Research on student note taking :Implication for faculty and graduate student instruction. Cited 2012 Apr. Available from: www.math.lsa.umich.edu

8- Zhang J, Peterson R, Ozolins IZ. Student`s approaches for learning in medicine: What does it tell us about informal curriculum? *BMC Med Educ*. 2011;11:87

9- Sharifi Sarasiabi Kh, Hosseini Teshnizi S, Tavassoali Farahi M. Factors affecting students tendency of university students to lecture notes. *Hormozgan Medical Journal*.2012;17(2):183-90

10- Rashidian M. Effectiveness of different types of learning materials used by students in basic medical sciences courses. *Scientific Journal or Kurdistan University of Medical sciences*. 2003;7:58-63

11- Evaluation of the presentation , preparation , and use of reference textbook for medical students. MES research group, student research center, Tehran university of medical sciences. April 1994

12- Bigdeli Z. Using the academic library. *Book journal*. 9;34:49-59

13- Pirhaji O, Mollabashi R, Haghdoost F, Meidani M. Medical student`s study resources : books or notes. *IJME*. 2012;11(a):1461-65

14- Gupta B, White DA, Walmsley AD. The attitudes of undergraduate students and staff to the use of electronic learning. *Br Dent J*.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

2004;24:196(8):487-92

15- D`Alessandro DM, Kreiter CD, Erkonen WE, Winter RJ, Knapp HR. Longitudinal follow-up comparison of educational interventions : multimedia textbook , traditional lecture, and printed textbook. *Arch Pediatri Adolesc Med*. 1995;149(3):297-302

16- Suda KJ, Bell GC, Franks AS. Faculty and student perceptions of effective study strategies and materials. *Am J Pharm Educ*. 2011;75:201.

17- Nourian AA, Shah Mohammadi F, Mousavi Nasab SN, Nourian A. Study skills and habits of the students in Tehran Islamic Azad University of Medical Sciences in the academic year 2008-2009. *Strided in Development of Medical Education*. 2010;7(2):104-111

18- Mohammadi M, Dadkhah B, Mozafari N, Nemati N. Evaluation of knowledge about efficient study in students of universities in Ardebil. *Journal of Semnan University of Medical Sciences*. 1386;9:93-98

19- Azimian J. Evaluation of study in medical studens of Qazvin university of Medical Sciences. *Edrak Journal*. 2008;3,10:24-28

20- Aminian A, Hosseinali F, Nader F, Aminian B. Evaluation of medical information resources of internal medicine at Shiraz university of Medical Sciences in summer 2002. *Iranian Journal of Medical Education*. 2002;7:17-18

21- sobhani A. Medical student and learning styles based on problem solving. *J Guilan Univ. Med Sci*. 1997;6:20-21

22- Rouhani A, Akbari M , Mamavi T . Evaluation of study skills among student of mashhad dental school in academic year 2008-2009. *Teb va Tazkieh*. 2014; 19: 63-73

23- Sanagoo A,Jouybari LM, Ghana S, et all.Attitude towards note-taking and reading pamphlets. 2013. Available from: FMEJ 3;3 mums.ac.ir/j-fmej.SEPTEMBER 22.

24- khadivizade T, Seif AA, Valayi N. Relationship of student`s study strategies with their personal characteristics and academic bachground. *IJME*. 2004; 4 (2) : 53-61

25- Deossis AM, Rosa DD, Schowartz A,Hauge LA, Bordage G. Study habits of surgery residents and performance on American board of surgery in-training examinations. *Am j sur*. 2004 ;188(3): 230-6

26- Boehler ML, Achwind CJ, Folse R.An evaluation of study habits of third-year medical students in a surgical clerkship . *AM J SUR*. 2001; 181(3):268-71

27- Nneji LM. Study habits of Nigerian university students. Nigeria : Higher Education Research and Development Society of Australasia. 2002. Available from: www.herdsa.org.au

28- West C, Sadoski M. Do study strategies predict academic performance in medical school? *Med edu*. 2011; 45(7): 696-703

29- Nikzad M,Mohammadi A. Guide of medical study in IRAN. 1th edition, Tehran, 2005.

30- salehiniya H . Deal with the pamphelet read amoung medical students and related fields in Iran: need for urgent action. *Strides in Development of Medical Education*. 2014;3:403-4

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]

The Evaluation of Study Pattern and the Attitude of Medical Students and Residents about Study Resources at Zanjan University of Medical Sciences in 2013-2014

Golshahi Rad Sh[1], Ramezanpour A[2], Fallah R[3]

[1]EDC, Zanjan University of Medical sciences, Zanjan, Iran
[2]Dermatology Clinic, Vali-e-Asr Hospital, Zanjan, Iran
[3]Biological Statistics Epidemiology Group, School of Medical University Of Medical Sciences , Zanjan, Iran

Corresponding Author: Ramezanpour A, Dermatology Clinic, Vali-e-Asr Hospital, Zanjan, Iran

Email: ar@zums
Received: 19 Apr 2015 ***Accepted:*** 15 Jun 2015

Background and Objective: Students' tendency to study their class notes instead of studying textbooks would have negative effects not only on learning process but also on their research interest and motivation. The present research was conducted to evaluate study habits and attitudes of medical students and residents about studying educational resources at Zanjan University of Medical Sciences.

Materials and Methods: In this descriptive study, 254 students from different stages of medical education were selected through simple random sampling. Data was collected using a researcher-made questionnaire. The validity and reliability of which were confirmed. Analysis was performed using SPSS16 through descriptive and analytical methods.

Results*:* The findings of the study revealed that more than 50% of participants study 3 hours per day. 45.9% preferred studying their class notes and 35.3% preferred to study textbooks. The most reasons were easy accessing, saving time, and the probability of obtaining a higher score.

Conclusion: Although the students are aware of the importance of the textbooks, they prefer to study their class notes. It seems that planning to improve the study habits and skills, applying new methods of teaching and more attention to foreign language skills are necessary.

Keywords*:* ***Attitude, Student, Resident, Study resource, Class note, Textbook, Study habit***

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.22519521.1394.8.19.11.7]